

Översyn av centrala prisundersökningar i KPI

För information

Inom ramen för ett projekt har översyner gjorts av 60 delundersökningar i KPI, vars prisinsamling sker centralt på enheten. Översynerna täcker undersökningar inom åtta av KPI:s tolv huvudgrupper och en checklista har använts som verktyg. Målet har varit att utvärdera vad som fungerar bra och vad som kan förbättras, samt att komma med rekommendationer om vad som bör åtgärdas. De flesta brister som identifierats är av mindre art och berör sådant som uppdatering av vikter och urval. I enstaka fall är dock rekommendationen en mer genomgripande metodförändring.

Bakgrund

Inom KPI finns sammanlagt ca 80 centralprisundersökningar. Med centralprisundersökning avses undersökningar där prisinsamlingen sker centralt av ES/PR:s personal. Undersökningarna genomförs med väldigt olika ambitionsnivåer som inte alltid är motiverade utifrån undersökningens vikt i KPI och utifrån det undersökta områdets grad av komplexitet. På grund av en hög personalomsättning och tidsbrist är vissa undersökningar eftersatta medan andra håller en hög kvalitet. Behovet av en övergripande översyn har därmed varit stort.

Genomförande och mål

Översynerna har bedrivits inom ramen för ett projekt under perioden mars-november 2012. Total budget har varit 304 500 kr, vilket motsvarar 350 arbetstimmar.

Huvudmålet för projektet har varit att utvärdera delundersökningarna genom att identifiera förtjänster och brister, samt att komma med åtgärdsrekommendationer. Två önskade effekter av projektet är en generell kvalitetsförbättring samt en effektivare förvaltning av KPI:s delundersökningar.

För att allokeras tiden på bästa sätt har varje delundersökning tillskrivits ett prioriteringstal. Detta tal har räknats fram med två komponenter: vägningstal i KPI samt standardavvikelsen för indexserien över 3 år. Tanken med detta har varit att rangordna centralprisundersökningar i en lista efter prioritet och därmed ägna fler översynstimmar åt undersökningar med stor potentiell effekt på totala KPI.

Om det redan på förhand varit känt att en undersökning med lägre vägningstal och liten varians har betydande problem, har respektive projektdeltagare haft frihet att göra viss omprioritering, genom att lägga fler timmar på denna undersökning och färre timmar på någon annan undersökning.

Totalt har 60 produktgrupper setts över. Översyn av fyra produktgrupper återstår ännu, men detta beräknas vara färdigt i mitten på november (projektets mål är således att se över 64 produktgrupper av totalt 360 i hela KPI).

En checklista har används som verktyg vid översynerna. Denna inkluderar komponenter såsom täckning, urval, vikter, mätproblem, prisinsamling etc. Checklistan återfinns i appendix till denna PM.

Resultat och implementering

Projektets utvärderingssatsar har sammanställts i en rapport och skickas med som en elektronisk bilaga till denna PM (se appendix).

En kort sammanfattning av de brister projektet identifierat kan dock ges här. De flesta brister är av mindre art och berör exempelvis uppdatering av delvikter och urval. I ett fall (prismätning av datorer och datortillbehör) är rekommendationen en genomgripande metodförändring. I några fall pekar projektet på ytterligare utredningsbehov innan ett eventuellt metodbyte skulle kunna ske (t.ex. prismätning av Nya bilar).

Tabell 1 nedan sammanfattar resultatet. På första raden (00 KPI Totalt) kan utläsas att av de 60 undersökningar som setts över, hade 15 någon brist i täckning och 27 undersökningar hade någon brist i urvalet. Analogt med detta visar även tabellen att av de 20 undersökningar som setts över i huvudgruppen "07 Transport" hade 9 undersökningar brist i täckning och 5 undersökningar hade brist i urvalet.

De olika bristtyperna överensstämmer i stort sett med respektive punkt i checklistan. Undantaget gäller kategorin "metod", som innefattar alltifrån problem med den övergripande beräkningsmetoden till hur kvalitetsvärderingar, prisuppdatering och revindexberäkningen genomförs. Kategorin "övrigt" innefattar checklistpunkterna *beräkningens organisation, felkällor, knäckfrågor, månatlig kontroll, och resursåtgång*.

I tabellen har medräknats alla typer av brister som översynerna identifierat, både stora och små. Som synes är vanligt förekommande problem relaterade till vikter och urval. Problemen handlar, som nämnts ovan, ofta om svårigheter att hålla urval och vikter uppdaterade med önskvärd regelbundenhet.

Implementering av mindre förändringsförslag hanteras av den handläggare som är ansvarig för undersökningens månatliga prismätning. Implementering av större åtgärdsförslag kommer troligen hanteras inom ramen för ett kommande implementeringsprojekt.

Tabell 1. Antal undersökningar som setts över per aggregat, samt antal undersökningar med brister, per aggregat och typ av brist

Kod	Benämning	Antal undersökningar som setts över	Antal undersökningar med brister i...						
			täckning	urval	vikter	pris-insamling	mät-problem	me-tod	övrigt
00	KPI Totalt	60	15	27	22	11	3	13	18
04	Boende	2	1	1	1				
04.5	El & Bränsle	1	1	1	1				
04.x	Egnahem: Nyttjande av bostaden	1							
05	Inventarier och hushållsvaror	3	1	2	1				1
05.3	Hushållsutrustning	2	1	1	1				1
05.6	Varor och tjänster för hushållsunderhåll	1		1					
06	Hälso- och sjukvård	2		2	2				1
06.2	Sjuk- och tandvård	2		2	2				1
07	Transport	20	9	5	9	7	1	2	9
07.1	Inköp av fordon	2		1		1	1	1	2
07.2	Drift av fordon	11	8	2	6	5			5
07.3	Transporttjänster	8	1	2	3	1		1	2
09	Rekreation och kultur	21	4	16	9	3	2	1	6
09.1	Audiovisuell och fotografisk utrustning samt datorutrustning	3		3	2	2		2	
09.2	Andra större varor för rekreation	3		1			2	2	1
09.3	Övriga fritidsvaror	1		1		1		1	
09.4	Rekreationstjänster och kulturella tjänster	8		6	2			1	2
09.5	Tidningar, böcker och skrivmaterial	5	4	5	5			4	3
09.6	Paketresor	1							
10	Utbildning	2						1	1
11	Restauranger och logi	2		1		1			
11.2	Logi	2		1		1			
12	Diverse varor och tjänster	8							
12.4	Socialt skydd	1							1
12.5	Försäkringar	3		3					1
12.6	Övriga finansiella tjänster	1		1					
12.7	Övriga tjänster	3		1	1				1

Appendix

A1. Lista över huvudgrupper samt checklistan

Beställningen omfattar en översyn och utvärdering av KPI:s centralprisundersökningar inom följande COICOP-grupper.

- *04 Boende.* Endast två undersökningar i denna huvudgrupp har utvärderats – Fjärrvärme och Försäkringsavgifter. Övriga centralprisundersökningar i denna huvudgrupp ingår ej.
- *05 Inventarier och hushållsvaror*
- *06 Hälso- och sjukvård*
- *07 Transport*
- *09 Rekreation och kultur*
- *10 Utbildning*
- *11 Restauranger och logi*
- *12 Diverse varor och tjänster*

För varje undersökning ska en utvärdering göras utifrån följande checklista:

- 1. Täckning - prismäter vi det som vägningstalet avser?**
 - Undersökningens täckning jämfört med
 - a) NR-dokumentationen.
 - b) COICOP-definitionen. (Eurostat)
- 2. Urval - hur fungerar urvalet av företag, produkter och branscher?**
 - Täcker undersökningen marknaden i önskvärd utsträckning?
 - Hänger undersökningen med i tiden?
 - Finns urvalsfel?
- 3. Vikter - på vilken nivå beräknas vikterna?**
 - Är ambitionsnivån rimlig i förhållande till beräkningens potentiella effekt på KPI?
- 4. Prisinsamling**
 - Är andelen uppgiftslämnarkontakter rimlig i undersökningen?
(Om priser istället kan samlas in via internet kan resurser sparas och urvalet utökas)
- 5. Finns det några mätproblem?**
 - Mäter vi det vi avser mäta (t.ex. transaktionspris)?
 - Om provbokning används, finns några praktiska problem?
 - Kvalitetsvärderingsproblem?

6. Beräkningens organisation:

- Om underproduktgrupper används, är indelningen adekvat?
- I hur stor utsträckning används Pi-09 respektive Excel?

OBS! Resursåtgång behandlas under punkt 11

7. Finns andra felkällor?

- Bortfallsfel
- Bearbetningsfel
- ADB-fel

OBS! Urvalsfel behandlas under 2.

8. Finns knäckfrågor?

- Är indexparametern (det vi avser mäta) oklar? (t.ex. egnahemsporten)
- Annat exempel: högkostnadsskyddet under *hälso- och sjukvård*
- Någon viktig princip som kanske inte beaktas?

9. Månatlig kontroll av beräkningar.

- Hur kontrolleras beräkningen idag och hur borde kontrollen gå till?
- Om alla prisobservationer kontrolleras – är detta rimligt?
- Ett alternativ skulle kunna vara att använda granskningsgränser och då endast granska observationer som är ”misstänkta”.

10. Prisuppdateringar och beräkning av revindex

- Är prisuppdatering på den nivå som den görs i undersökningen lämplig? (i vissa fall görs det t.ex. på PE-nivå)
- Finns problem med revindex?

11. Resursåtgång i förhållande till vägningstal.

- Är de resurser som läggs på undersökningen rimliga?

För varje undersökning ska också ett totalläge bedömas.

En bedömning för varje punkt i checklisten ska göras med skalan 1-3 där siffrorna har följande innebörd som också utgör en prioritetsordning:

- 1: Bör åtgärdas fr o m nästa år
- 2: Bör åtgärdas inom 2 år.
- 3: OK, fungerar bra.

För varje undersökning ska det finnas konkreta åtgärdsförslag som ska prioriteras i KPI-arbetet enligt den prioritet som tas fram i projektet.

A2. Elektronisk bilaga

Andersson, Nilsson och Carlsson (2012), *Översyn av centralpriser i KPI*,
SCB, Stockholm